

Müzik Öğretmeni Adaylarının Sınav Kaygısı, Benlik Saygısı ve Çalgı Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Duygu PİJİ KÜÇÜK¹

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, müzik öğretmeni adaylarının sınav kaygıları, çalgı eğitimi derslerindeki başarıları ve benlik saygıları arasındaki ilişkinin belirlenmesidir. Araştırma 2008-2009 öğretim yılında Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileri (n=66) ile yürütülmüştür. Araştırmanın verileri, Sınav Kaygı Envanteri, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, Kişisel Bilgi Formu ve öğrencilerin çalgı eğitimi dersi sınavlarından aldıkları puanlar ile toplanmış, Pearson Çarpım Momentler Korelasyon Katsayısı ve Mann Whitney U testleri ile analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda, müzik öğretmeni adaylarının sınav kaygısı düzeyi ile çalgı eğitimi başarıları ve sınav kaygısı düzeyi ile benlik saygısı düzeyi arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Benlik saygısı düzeyi ile çalgı eğitimi başarıları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ayrıca, öğrencilerin sınav kaygısı düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir.

ANAHTAR KELİMELELER: Müzik öğretmeni adayları, sınav kaygısı, çalgı eğitimi başarıları, benlik saygısı.

Assessment Of Relation Between Test Anxiety, Self-Esteem And Success In Instrument For Candidates Of Music Teacher

ABSTRACT

The aim of this study was to determine relation between test anxiety, self-esteem and success of instrument training courses for candidates of music teacher. This study was performed with grade three and four students (n=66) attending Music Teaching Department, Atatürk Faculty of Education, Marmara University. Data of the study was collected using Test Anxiety Inventory, Rosenberg Self –Esteem Scale, Personal Information Form and grades obtained by students in examinations of instrument training course and resultant data was analyzed using Pearson's Product Moment Coefficient and Mann Whitney U test. In this study, a significantly relation was found between test anxiety level of music teacher candidates and instrument training success as well as between test anxiety level and self-esteem. No significant difference was found between self-esteem and instrument training success. Moreover, it was also evaluated whether test anxiety levels of student differ based on various variables.

¹ Dr., Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, İstanbul, duyupiji@marmara.edu.tr

KEYWORDS: Music teacher candidates, test anxiety, instrument training success, self-esteem.

GİRİŞ

Sınav kaygısı, bireyin öğrenim hayatı boyunca birçok kez yaşadığı duygu durumudur. Bu durum, sınava yeteri kadar hazırlanılmaması, verimli çalışma yöntemlerinin bilinmemesi, başarı beklentisinin sahip olunan yeterli düzeyinin üzerinde olması, geçmişte yaşanan kötü sınav deneyimleri, özgüven eksikliği gibi birçok nedenle sınav öncesinde ve sınav sırasında performans göstermesi beklenen kişide görülen endişe ve huzursuzluk olarak açıklanabilir.

Kaygılı kişilerde sınav öncesindeki tasalanma durumu, etkili çalışabilmek için gerekli olan sağlıklı düşünme yeteneğini ve belleği olumsuz etkilerken, sınav esnasında da başarılı olmak için gereken zihin açıklığını engellemektedir. Sınav sırasında tasalanmak, sınavın ne kadar başarısız geçeceğini doğrudan bir göstergesidir. Zihinsel kaynaklar, tek bir bilişsel iş olan tasalanma için harcadığında, diğer bilgileri işlemek için yeterince kaynak kalmamaktadır (Goleman, 2003).

Baltaş ve Baltas (1997, Akt. Alyaparak, 2006), sınav kaygısı ile daha az rahatsız edici bir duygu olan ve kişiyi güdüleyen sınav korkusunu birbirinden ayırmışlardır. Bu araştırmacılara göre, sınavdan korkan bir öğrenci, yaklaşan sınava göre zamanını ayarlamaya çalışmakta ve zamanla korkusu azalmaktadır. Hiç kuskusuz öğrenci sınavdan önce bir heyecan duyar; ancak bu heyecan, onu başarıya götürecektir, canlı tutacak ölçüde gerekli bir duygudur. Sınav kaygısı duyan bir öğrencinin ise sınav yaklaştıkça korkusu ve telaşı artar. Bu durumda kaygı öğrencinin çalışmasına ve öğrenmesine engel olur.

Spielberger (1972, Akt. Lufi, Okasha ve Cohen, 2004) sınav kaygısının doğasını araştırmış ve sınav kaygısını “Durumluk-Süreklilik” modeli ile açıklamıştır. Durumluk kaygı, bireyin içinde bulunduğu durumu, tehdit eden, tehlike yaratan biçimde algılanmasından ve yorumlanmasından kaynaklanmaktadır. Bu durum sıkıntı veren, hoş olmayan bir duygulanım durumu yaratır. Durumluk kaygı tepkileri uyarılma, uyanıklık, korku, kuruntu, şaşkınlık, benlik saygısında düşme gibi negatif duygulardan oluşur. Sürekli kaygı da ise, kaygının şiddeti ve süresi kişilik yapısına göre değişir. Kaygıya yatkın bir kişilik yapısına sahip olunması sürekli kaygı düzeyini etkiler. Bireyin benlik saygısını tehdit eden değerlendirme durumlarında, sürekli kaygı düzeyleri yüksek bireyler, sürekli kaygı düzeyleri düşük bireylere göre daha fazla durumluk kaygı tepkileri göstermektedirler. Sürekli kaygı düzeyleri yüksek bireylerin performans kaybı iki faktörle açıklanabilir. Bunlardan birinci faktöre ilişkin performans kaybı, durumluk kaygıya bağlı olarak artar, yüksek güdü düzeyi veya heyecanla açıklanabilir. İkinci faktöre ilişkin performans kaybı ise; durumluk kaygı tepkisinin harekete geçirdiği kuruntu ve diğer benlik merkezli müdahale tepkileri ile açıklanabilir (Sarason, 1980, Akt. Yıldız, 2007).

Benlik, kişinin varlığının ve deneyimlerinin bilinçli olarak algılanan bütün yönlerini kapsamaktadır (İnanç ve Yerlikaya, 2008). Benlik saygısı ise, bireyin benlik imgesi ile ideal benliği arasındaki farkı değerlendirmesidir. Bireyin kendisini nasıl algıladığı ile olmak istediği benliği arasındaki fark, o bireyin özsaygı düzeyini verir. Bu süreçte bireyin bu farkı nasıl değerlendirdiği ve bu farkın onun duygusal dünyasını nasıl etkilediği önemlidir (Pişkin, 2003). Kendilerini değersiz ve yetersiz gören, olaylarla başa çıkma güçlerinin olmadığını düşünen, çevreden çabuk etkilenen, inanç ve tutumlarını kolaylıkla değiştiren bireyler, düşük benlik saygısına sahiptirler. Bu bireyler günlük yaşamda karşılaştıkları streslerle başa çıkmada güçlük çekerler ve bu duygularını kontrol etmekten uzaktırlar. Ayrıca düşük benlik saygısı aşırı katı bir bakış açısına, otorite bağımlılığına, içe kapanık ve pasif davranışlara, kaygıya, psikosomatik hastalıklara, depresyona eğilimli bir kişilik yapısına da yol açabilmektedir (Torucu, 1990, Akt. Ünal, 2006).

Bireyin benlik saygısı düzeyi, öğrenme yaşantısını etkilen önemli boyutlardan biridir. Genel olarak denebilir ki, benlik saygısı düzeyi yüksek olan öğrenciler gerek sosyal ilişkilerinde gerekse okul çalışmalarında daha girişimci, daha güvenli ve daha ataktırlar. Yeni şeyler öğrenmeye daha meraklıdırlar ve yeni durumlarla karşılaşmaktan kaçınmazlar. Benlik saygısı düzeyleri düşük öğrenciler ise bunların aksine, kendilerine daha az güven duyar ve onlardan istenenleri başaramayacakları duygusunu daha yoğun yaşarlar. Bu nedenle ki, başarısızlık sonrası oluşacak doğal mahcubiyet duygusunu yaşamamak için bu gibi riskli durumlardan kendilerini sürekli olarak uzak tutmaya çalışırlar (Pişkin, 2003).

Cohen (1950, Akt. Gün, 2006), benlik saygısını bireyin başarı ve başarısızlık deneyimlerinin bir sonucu olarak ele almıştır. Ancak bu başarı ya da başarısızlık birey için önemli ve anlamlı olduğunda benlik saygısı etkilenmektedir. Öğrencilerin başarı elde etmelerinin bilincinde olmaları ve bunu nasıl elde edebileceklerinin farkına varmalarını, başarı beklentisi olarak tanımlanmaktadır (Dede, 2003:176). Bireyin başarı beklentisi düzeyi, kendine verdiği değer, benlik saygısı ve yetenekleriyle ilgilidir. Kendine saygı duyan, yetenekli ve kendi yeteneklerini doğru olarak tanıyan birey, duruma uygun üst düzeyde beklenti oluşturabilir. Bu beklentilerden kendi ilerlemesinde olumlu yönde etkilenir. Başarı beklentisinin yüksek olması rekabeti destekler, bireyin kendi kendini motive etmesine yardımcı olabilir. Ama çoğu kez birey beklenen başarıya ulaşamamakla strese girmekte ve stres gerginlik başarıyı olumsuz yönde etkilemektedir (Ülgen, 1994).

Sınav kaygısı ile benlik saygısı arasındaki ilişkiyi ortaya koyan çalışmaların (Ünal, 2006; Başoğlu, 2007; Kabalcı, 2008; Erözkan, 2009) yanında, müzik öğretmeni adaylarının sınav kaygıları ve benlik saygıları arasındaki ilişkinin saptanması ile ilgili herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle bu konuda araştırma yapılmasına gereksinim duyulmuştur. Müzik Öğretmenliği Lisans Programı'ndaki çalgı derslerinin değerlendirilmesine yönelik yapılan

sınavlarda, müzik öğretmeni adayı dönem boyunca yaptığı çalışmalarını sunmaktadır. Bu sunumu sırasındaki duyduğu kaygı düzeyi performansı üzerinde etkili olabilmektedir. Sınav kaygısı düzeyinin yüksek olması ellerde titretme, terleme, üşüme, nabız artışı, gerginlik, ağız kuruluğu, kas gerginliği gibi fiziksel olarak çalgı çalmayı engelleyici durumların ortaya çıkması yanında, unutkanlık, transfer edememe, dikkat ve odaklanma güçlüğü, kendini olumsuz algılama, tedirginlik, ümitsizlik gibi zihinsel ve duygusal engellemeleri de beraberinde getirmektedir (Köknel, 1982; Kuyucu, 2001). Bu engellemeler, müzik öğretmeni adayının sınav sırasındaki performansını olumsuz yönde etkileyerek, çalgı başarısını düşürebilmektedir. Müzik öğretmeni adayının, gerek çalgı dersi sınavlarındaki, gerekse mezun olduktan sonra mesleğe başladığında, buldukları sınıf ortamındaki ya da konser vb. etkinliklerdeki performansında başarılı olması beklenmektedir. Müzik öğretmeni adayının sınavlarda gösterdiği başarılı performansı doğrultusunda, mesleki yeterliğe sahip, kaliteli bir müzik öğretmeni olma yolunda ilerleyeceği düşünülebilir. Ayrıca bireyleri eğitecek olan müzik öğretmenin, öncelikle kendisinin yüksek benlik saygısına sahip olması beklenmektedir. Müzik öğretmeni adaylarının sınav kaygıları ile benlik saygıları üzerinde yapılan bu araştırmanın, kaygı düzeyini kontrol altında tutabilen, özgüveni yüksek öğretmenlerin yetiştirilmesinde yol gösterici olması umulmaktadır. Bu düşüncelerden hareketle, çalışmada müzik öğretmeni adaylarının sınav kaygıları, çalgı eğitimi derslerindeki başarıları ve benlik saygıları arasındaki ilişki araştırılmıştır.

Araştırmanın Amacı

Müzik öğretmeni adaylarının sınav kaygıları, çalgı eğitimi derslerindeki başarıları ve benlik saygıları arasındaki ilişkinin belirlenmesine yönelik oluşturulan genel amaç çerçevesinde araştırmanın alt amaçları oluşturulmuştur. Buna göre müzik öğretmeni adaylarının;

1. Sınav kaygısı puanı ile çalgı eğitimi dersindeki başarı puanı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Benlik saygısı puanı ile çalgı eğitimi dersindeki başarı puanı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Sınav kaygısı puanları ile benlik saygısı puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Sınav kaygısı düzeyleri cinsiyet, sınıf ve mezun olunan okul türü değişkenleri açısından farklılık göstermekte midir? şeklindeki sorulara cevap aranmıştır.

YÖNTEM

Araştırmada müzik öğretmeni adaylarının sınav kaygıları, çalgı eğitimi dersindeki başarı durumları ve benlik saygıları arasındaki ilişkinin belirlenmesi için bağıntısal model kullanılmıştır. Bağıntısal modelle gerçekleştirilen bir araştırmada, araştırma probleminde yer alan iki ya da daha fazla değişkene ilişkin olarak örneklemden katılımcılardan veri toplanır. Toplanan verilerin

istatistiksel tekniklerle incelenmesi sonucunda, değişkenler arasında bir bağıntı olup olmadığı belirlenir (Kırcaali-İftar, 1999).

Çalışma Grubu

Araştırma grubunu Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda 2008-2009 öğretim yılında öğrenim gören, lisans öğrenimlerini bitirme ve mesleğe başlama sürecine daha yakın olan üçüncü (n=36) ve dördüncü sınıf (n=30) öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma grubunun %58'i kız, %42'si erkek öğrencilerden oluşmuştur. Öğrencilerin %77'si müzik lisesi, %23'ise genel lise mezunudur. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş dağılımları 20 ile 28 arasındadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, Sınav Kaygı Envanteri, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, Kişisel Bilgi Formu ve öğrencilerin çalgı eğitimi dersi sınavlarından aldıkları puanlar ile toplanmıştır.

Sınav Kaygı Envanteri: Spielberger ve arkadaşları tarafından geliştirilen, Öner ve Albayrak-Kaymak (1990, Akt. Yıldırım, 2000) tarafından Türkçe'ye çevrilen Sınav Kaygı Envanteri (Test Anxiety Inventory) 20 sorudan oluşmaktadır. Sınav Kaygı Envanteri, "Kuruntu Kaygısı" ve "Duyuşsal Kaygı" olmak üzere iki alt testten meydana gelmektedir. Seçeneklere verilen yanıtların ağırlıkları 1 ile 4 puan arasında değişmektedir. Tüm testten alınacak en düşük puan 20, en yüksek puan ise 80'dir. Bu çalışmada tüm test puanları kullanılmıştır. Sınav Kaygı Envanteri'nin Türkçe çevirisi, güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları Öner tarafından yapılmış, tüm test için KR-20 Cronbach Alpha değeri 0.87 bulunmuştur.

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği: Müzik öğretmeni adaylarının benlik saygısı düzeylerinin belirlenmesi için Rosenberg (1965) tarafından geliştirilen Benlik Saygısı Ölçeği kullanılmıştır (Gün, 2006). Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği'nin Türkiye'ye uyarlama çalışmaları, Çuhadaroğlu (1986) tarafından yapılmıştır. Rosenberg, benlik saygısı kavramında kişinin kendisini değerlendirmesinin önemi üzerinde durmaktadır. Ölçekteki sorular daha çok bu temaya yöneliktir. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, çoktan seçmeli sorulardan yapılmış on iki alt kategoriden oluşmaktadır. Bunlar; Benlik Saygısı, Kendilik Kavramının Sürekliliği, İnsanlara Güvenme, Eleştiriye Duyarlılık, Depresif Duygulanım, Hayalperestlik, Psikosomatik Belirtiler, Kişiler arası Tehdit Hissetme, Tartışmalara Katılabilme, Ana-baba İlgisi, Babayla İlişki, Psişik İzolasyon'dur. Bu çalışmada, ölçeğin alt ölçekleri arasından Benlik Saygısı alt ölçeği kullanılmıştır. Benlik Saygısı Alt Ölçeği'nde on madde yer almaktadır. Ölçeğin kendi içindeki değerlendirme sistemine göre denekler 0 ile 6 arasında puan almaktadırlar. Sayısal ölçümlerle yapılan karşılaştırmalarda benlik saygısı yüksek (0-1) puan, orta (2-4) puan, düşük (5-6) puan olarak değerlendirilmektedir (Gün, 2006). Dolayısıyla Benlik Saygısı Ölçeği'nden düşük puan alan bireylerin yüksek düzeyde benlik saygısına sahip oldukları,

yüksek puan alanların ise düşük düzeyde benlik saygısına sahip oldukları söylenebilir.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacı tarafından demografik değişkenlerin belirlenmesine yönelik hazırlanan kişisel bilgi formunda müzik öğretmeni adaylarının cinsiyetleri, sınıfları, mezun oldukları okul türü ile ilgili sorular yer almaktadır.

Veri Toplama Süreci

Müzik öğretmeni adaylarının sınav kaygısı, benlik saygısı ile ilgili veriler, 2008-2009 bahar yarıyılında uygulanan ölçeklerle, ve çalgı eğitimi dersindeki başarıları ile ilgili veriler ise dönem sonu sınavlarından aldıkları notlar aracılığı ile toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri Nisan 2009'da toplanmış, SPSS 12.0 paket programı ile analiz edilmiştir. Araştırmada, müzik öğretmeni adaylarının sınav kaygısı, benlik saygısı puan ortalamaları ve çalgı eğitimi dersi başarı puanları arasındaki ilişkinin belirlenmesi için Pearson Çarpım Momentler Korelasyon Katsayısı analizleri gerçekleştirilmiştir. Sınav kaygısı puanlarının cinsiyet, sınıf ve mezun olunan okul türü değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını saptamak amacı ile normal dağılım özelliği dışındaki n=30'dan küçük olan gruplar için kullanılan non-parametrik tekniklerden Mann Whitney U analizleri gerçekleştirilmiştir.

BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde araştırmanın alt amaçları ile ilgili bulgular ve yorumlar aşağıda sunulmuştur.

Müzik öğretmeni adaylarının sınav kaygısı puanları ile çalgı eğitimi dersindeki başarı puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığının saptanması amacıyla Pearson Momentler Korelasyon Katsayısı analizleri yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 1'de belirtilmiştir.

Tablo 1. Müzik Öğretmeni Adaylarının Sınav Kaygısı Puanları İle Çalgı Eğitimi Dersindeki Başarı Puanlarının Korelasyon Katsayısı

	n	x	ss	r	p
Sınav kaygısı puanı		41.88	9.30		
Çalgı eğitimi başarı notu	66	73.62	22.74	-.377	.002*

*p<.01

Tablo 1'de görüldüğü gibi, müzik öğretmeni adaylarının sınav kaygı düzeyleri ile çalgı eğitimi başarı notları arasında .01 düzeyinde negatif yönde anlamlı bir

ilişki saptanmıştır. Bu bulguya ilişkin, müzik öğretmeni adaylarının sınav kaygısı düzeyleri azaldıkça, çalgı eğitimi başarı notlarının yükseldiği söylenebilir.

Müzik öğretmeni adaylarının benlik saygısı puanları ile çalgı eğitimi dersindeki başarı puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığının saptanması amacıyla Pearson Momentler Korelasyon Katsayısı analizleri yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. *Müzik Öğretmeni Adaylarının Benlik Saygısı Puanları İle Çalgı Eğitimi Dersindeki Başarı Puanlarının Korelasyon Katsayısı*

	n	x	ss	r	p
Benlik saygısı puanı		1.71	1.53		
Çalgı eğitimi başarı notu	66	73.62	22.74	-.141	.257

Tablo 2’de görüldüğü üzere, müzik öğretmeni adaylarının benlik saygısı puanları ile çalgı eğitimi başarı notları arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Elde edilen bulguya göre, benlik saygısı düzeyi ile çalgı eğitimi başarısının ilişkili olmadığı söylenebilir.

Müzik öğretmeni adaylarının sınav kaygısı puanları ile benlik saygısı puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığının saptanması amacıyla Pearson Momentler Korelasyon Katsayısı analizleri yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. *Müzik Öğretmeni Adaylarının Sınav Kaygısı Puanları İle Benlik Saygısı Puanlarının Korelasyon Katsayısı*

	n	x	ss	r	p
Sınav kaygısı puanı		41.88	9.30		
Benlik saygısı puanı	66	1.71	1.53	-.364	.003*

*p<.01

Tablo 3’de görüldüğü gibi, müzik öğretmeni adaylarının sınav kaygı düzeyleri ile benlik saygısı düzeyleri arasında .01 düzeyinde negatif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Bu sonuca göre, müzik öğretmeni adaylarının benlik saygısı düzeyleri yükseldikçe sınav kaygısı düzeyleri düşmüştür.

Müzik öğretmeni adaylarının sınav kaygısı düzeylerinin cinsiyet, sınıf ve mezun olunan okul türü değişkenleri açısından farklılık gösterip göstermediğinin saptanması için Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

Tablo 4. Müzik Öğretmeni Adaylarının Sınav Kaygısı Düzeylerinin Cinsiyet, Sınıf ve Mezun Olunan Okul Türü Değişkenlerine Göre Farklarını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Sıralamalar Ortalaması	Sıralamalar Toplamı	U	Z	p
Kız	38	35.58	1352.00	453.000	-	.305
Erkek	28	30.68	859.00			
Sınıf	N	Sıralamalar Ortalaması	Sıralamalar Toplamı	U	Z	p
3. sınıf	36	32.18	1158.50	492.500	-.613	.540
4. sınıf	30	35.08	1052.50			
Mezun Olunan Okul Türü	N	Sıralamalar Ortalaması	Sıralamalar Toplamı	U	Z	p
Müzik Lisesi	51	33.25	1695.50	369.500	-.199	.842
Genel Lise	15	34.37	515.50			

Tablo 4’de izlendiği gibi, müzik öğretmeni adaylarının sınav kaygısı puanları cinsiyet, sınıf ve mezun olunan okul türü değişkenleri açısından anlamlı bir fark yaratmamıştır.

TARTIŞMA

Alyaprak (2006)’ın araştırmasında elde edilen bulgular, ortaöğretim başarı puanı ile sınav kaygısı puanı arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir. Öğrencilerin ortaöğretim başarı puanı düştükçe, sınav kaygısı düzeyi artmıştır. Yıldız (2007)’in araştırmasında ise, lise öğrencilerinin sınav kaygısı puanları algıladıkları akademik başarı düzeylerine göre anlamlı fark göstermemiştir. Başoğlu (2007), akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin sınav kaygısı ile benlik saygıları arasında negatif bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Duman (2008) tarafından, ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin durumluk sürekli kaygı düzeyleri ile sınav kaygısı düzeyleri ve ana-baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada, akademik başarısını düşük olarak değerlendiren öğrencilerin sınav kaygısı düzeylerinin, akademik başarısını yüksek ve orta olarak değerlendiren öğrencilerden daha fazla olduğu belirlenmiştir. Dinçer ve Akdeniz (2008)’in yaptığı çalışmada, motivasyon, zaman yönetimi ve sınav kaygısının öğretmen adaylarının akademik başarısı üzerinde anlamlı etkisinin olduğu saptanmıştır. Bu çalışmada da müzik öğretmeni adaylarının sınav kaygısı düzeyleri azaldıkça, çalgı eğitimi başarıları artmıştır. Araştırmada elde edilen bu sonuç, Yıldız (2007)’in araştırması dışında diğer araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir. Müzik öğretmeni adaylarının çalgı performanslarının değerlendirildiği sınavlarda sınav kaygılarının yüksek olması, bazı fizyolojik, davranışsal ve bilişsel engellemelere yol açmaktadır (Erkan, 1994). Sınav kaygısına bağlı olarak ortaya çıkan bu engellemelerin neden olduğu performans kaybı, öğrencinin başarısını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu çalışmada da müzik öğretmeni adaylarının çalgı eğitimi başarıları ile sınav kaygısı düzeyleri arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki

saptanmıştır. Bu bulgu, sınav kaygısı düzeyinin müzik öğretmeni adaylarının çalgı performansı üzerinde etkili olduğunu göstermektedir.

Müzik öğretmeni adayları üzerinde yürütülen bir araştırmada, “Benlik saygısı-Akademik ve Çalgı Başarı” puanları için yapılan test sonuçlarına göre .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır (Otacıoğlu, 2009). Bu çalışmada müzik öğretmeni adaylarının benlik saygısı düzeyi ile çalgı başarı puanları arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Elde edilen sonuç, Otacıoğlu’nun araştırma sonuçlarını desteklememektedir. Buna göre, araştırma grubunun benlik saygısı ve çalgı başarıları düzeyleri üzerinde farklı değişkenlerin ilişkili olabileceği söylenebilir.

Başoğlu (2007)’nin araştırmasında, sınav kaygısı ile benlik saygısı kavramları arasındaki ilişki ve bu değişkenlerin erinlik döneminde incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda, yüksek kaygının sınav sonrası düştüğü, benlik saygısı ile sınav kaygısı arasında negatif bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Alnajjar ve Clarke (1996, Akt. Russell-Bowie, Yeung, McInterney, 1999) düşük benlik saygısının kaygı ile ilişkili olduğunu ortaya koymuşlardır. Hay, Ashman ve Vankraayenoord (1998, Akt. Russell-Bowie, Yeung, McInterney, 1999) 515 ergenlik çağı öncesi çocukla yaptıkları araştırmada yüksek benlik saygısına sahip öğrencilerin daha az kaygı duyduklarını saptamışlardır. Tatar (1997)’in yaptığı araştırmada ise, müzik öğretmeni adaylarının içe dönük ve güvensiz yapılarından dolayı performans kaygılarının yüksek olduğu bulunmuştur. Bu çalışmada da müzik öğretmeni adaylarının benlik saygıları ile sınav kaygıları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Müzik öğretmeni adaylarının benlik saygısı düzeyleri yükseldikçe, sınav kaygısı düzeyleri düşmüştür. Elde edilen bu sonuç, diğer araştırma sonuçlarını desteklemektedir.

Alyaprak (2006) tarafından yapılan araştırmanın sonuçlara göre, cinsiyet değişkeninin üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerin sınav kaygısı üzerinde anlamlı etkisinin olduğu, kızların sınav kaygısı puan ortalamalarının erkeklerin puan ortalamasından anlamlı şekilde yüksek olduğu görülmüştür. Duman (2008)’in çalışmasında, ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin cinsiyetine bağlı olarak sınav kaygısı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir. Araştırmanın sonucuna göre kız öğrencilerin sınav kaygısı düzeylerinin, erkek öğrencilerden daha fazla olduğu belirlenmiştir. Başoğlu (2007)’nin çalışmasında, erinlik döneminde kız öğrencilerin sınav kaygısının yüksek olduğu saptanmıştır. Putwain (2007) 11 ve 12 yaşındaki öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmada, kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha yüksek sınav kaygısı taşıdığını belirtmiştir. Bu çalışmada öğrencilerin sınav kaygısı düzeyleri üzerinde cinsiyet değişkeninin etkisi olmadığı görülmüştür. Yukarıda bahsedilen çalışmalar ilköğretim ve lise dönemindeki öğrenciler üzerinde, bu çalışma ise lisans programında öğrenim gören 3. ve 4. sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada cinsiyet değişkeninin sınav kaygısı düzeyini etkilemediği ile ilgili elde edilen sonuç, diğer çalışmaların sonuçlarıyla çelişmektedir. Bu bağlamda,

farklı yaş dönemlerinin, cinsiyet açısından sınav kaygısı üzerinde farklı sonuçlar doğurabileceği söylenebilir.

Yıldız (2007) tarafından yürütülen çalışmada, lise öğrencilerinin sınav kaygısı toplam puanları öğrenim gördükleri lise türüne (Fen Lisesi, Anadolu Lisesi, Süper Lise, Genel Lise) göre anlamlı farklılık göstermemiştir. Bu çalışmada da müzik lisesi ve genel liseden mezun olan müzik öğretmeni adaylarının sınav kaygısı puanları arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Bu sonuç Yıldız (2007)'ın araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir.

Müzik Öğretmenliği Lisans Programı'ndaki derslerin niteliği ve müzik öğretmenliği mesleğinin özellikleri düşünüldüğünde, müzik öğretmeni adayının öğrenciliği ve mesleki yaşamı boyunca bir topluluk karşısında performans göstermesi zorunlu olmaktadır. Bu performans, başarısının değerlendirileceği bir sınav, bir dinleti ya da sınıfı karşısında işlediği bir ders olacaktır. Bütün bu durumlarda müzik öğretmeni adayının daha az kaygılı, benlik saygısı yüksek bir birey olmasının, öğrenim yaşamında ve mesleğinde başarılı olabilmesi için gerekli olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmada da sınav kaygısı ve benlik saygısı düzeylerinin çalgı başarıları üzerindeki önemini ortaya konulmasıyla, müzik öğretmeni adaylarının çalgı performanslarının artırılmasına katkı sağlayacağı umulmaktadır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırmada elde edilen bulgular sonucunda, müzik öğretmeni adaylarının sınav kaygı düzeyleri ile çalgı eğitimi başarı notları arasında ve sınav kaygı düzeyleri ile benlik saygısı düzeyleri arasında .01 düzeyinde negatif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Müzik öğretmeni adaylarının benlik saygısı puanları ile çalgı eğitimi başarı notları arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamış, sınav kaygısı puanları cinsiyet, sınıf ve mezun olunan okul türü değişkenleri açısından anlamlı bir fark yaratmamıştır.

Araştırmada elde edilen sonuçlar çerçevesinde, müzik öğretmeni adaylarının yaşadıkları sınav kaygısını azaltmak için, psikolojik danışma hizmeti sağlanması, bu konuda öğretim elemanlarının da öğrencilere rehberlik etmeleri önerilebilir. Sınavlarda performans kaygısının ortaya çıkmasının önlenmesi adına, her öğrencinin konser, dinleti vb. etkinliklerde görev alması ve topluluk önünde performans gösterecekleri ortamların oluşturulması sağlanabilir. Ayrıca, sınav kaygısının farklı değişkenler açısından ve daha geniş bir örneklem grubu üzerinde incelendiği yeni araştırmalar yapılması önerilebilir.

KAYNAKLAR

Alyaprak, İ. (2006). 'Üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerde sınav kaygısını etkileyen faktörlerin incelenmesi', Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

- Başoğlu, S. T. (2007). 'Sınav kaygısı ile özgüven arasındaki ilişkinin erinlik döneminde incelenmesi', Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Baştürk, R. (2007). Kamu personeli seçme sınavına hazırlanan öğretmen adaylarının sınav kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 17 (2), 163-176.
- Çuhadaroğlu, F. (1986). 'Adolesanlarda benlik saygısı', Yayınlanmamış uzmanlık tezi, Hacettepe Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Ankara.
- Dede, Y. (2003). Arcs motivasyon modeli'nin öğrencilerin matematiğe yönelik motivasyonlarına etkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2 (14), 173-182.
- Dinçer, G. T. ve Akdeniz, A. R. (2008). Determining the study skills of student teachers. *XIII.IOSTE The Use of Science and Technology Education for Peace and Sustainable Development Sempozyumu'nda sunulmuş sözlü bildiri*. Kuşadası. [Online]: <http://www.eric.ed.gov> adresinden 24 Aralık 2009 tarihinde indirilmiştir.
- Duman, G. K. (2008). 'İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin durumluk sürekli kaygı düzeyleri ile sınav kaygısı düzeyleri ve ana – baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi', Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Erkan, Z. (1994). 'Grup rehberliğinin yüksek sınav kaygısına etkisine yönelik deneysel bir çalışma', Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Erözkan, A. (2009). İlköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinde depresyonun yordayıcıları. *İlköğretim-Online*, 8(2), 334- 345, [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr> adresinden 8 Şubat 2010 tarihinde indirilmiştir.
- Goleman, D. (2003). *Duyusal zeka*. (24. Basım). İstanbul: Varlık Yayınları.
- Gün, E. (2006). 'Spor yapanlarda ve yapmayan ergenlerde benlik saygısı', Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- İftar-Kırcaali, G. (1999). Bilim ve araştırma. (ed. A. A. Bir) *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları No: 601, sf. 1-10.
- İnanç, B. Y. ve Yerlikaya, E. E. (2008). *Kişilik kuramları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kabalıcı, T. (2008). 'Akademik başarının yordayıcısı olarak benlik saygısı, sınav kaygısı ve sosyo-demografik değişkenler', Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Köknel, Ö. (1982). *Kaygıdan mutluluğa kişilik*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- Kuyucu, S. (2001). Kaygınız ne durumda?. *Bilim ve Teknik Dergisi*. 34 (402), 50-52.
- Lufi, D., Okasha, S. ve Cohen, A. (2004). Test anxiety and its effect on the personality of students with learning disabilities. *Learning Disability Quarterly*. 27, Summer 2004.
- Otacıoğlu, S. G. (2009). Müzik öğretmeni adaylarının benlik saygısı düzeyleri ile akademik ve çalgı başarılarının karşılaştırılması. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*. 13 (2009), 141-150.
- Pişkin, M. (2003). Özsayı geliştirme eğitimi. (ed. Y. Kuzgun) *İlköğretimde Rehberlik*. Ankara : Nobel Yayınları, sf. 95-123.
- Putwain, D. W. (2007). Test anxiety in UK schoolchildren: Prevalence and demographic patterns. *British Journal of Educational Psychology*. 77, 579–593.
- Rosenberg, M. (1965). *Society and adolescent self-image*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.

- Russell-Bowie, D., Yeung, A. S. ve Mcinerney, D. M. (1999). Creative arts self-concept and anxiety: Do family backgrounds matter? *Conference of the Australian Association for Research in Education'da sunulmuş sözlü bildiri*. Australia. [Online]: <http://www.aare.edu.au/01pap/rus01123.htm> adresinden 24 Aralık 2009 tarihinde indirilmiştir.
- Tatar, J. (1997). 'Müziyenlerin kişilik özellikleri, konser kaygıları ve aralarındaki ilişkinin incelenmesi', Yayınlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ülgen, G. (1994). Lisans öğretimi düzeyinde eğitim psikolojisi dersinde başarı beklentisi ve erişim düzeyleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 10, 55-63.
- Ünal, A. (2006). 'OKS (LGS)'ye hazırlanan öğrencilerin sınav kaygıları ile benlik saygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi', Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yıldırım, İ. Akademik Başarının Yordayıcısı Olarak Yalnızlık, Sınav Kaygısı ve Sosyal Destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 18, 167 – 176.
- Yıldız, H. Y. (2007). 'Sınav kaygısı-ana-baba tutumları ve mükemmeliyetçilik arasındaki ilişkinin incelenmesi', Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

SUMMARY

Exam anxiety can be defined as a feeling observed before or during an exam creating worry or restlessness regarding their performance on the exam, due to a number of reasons including feeling ill-prepared for the exam, a lack of knowledge of efficient working methods, having an expectation of success exceeding the proficiency level, previous negative exam experiences, and lack of self-confidence. Self-esteem can be defined as the gap between an individual's self-image and self-ideal, that is, the difference between the perception of oneself and what one wants to be (Pişkin, 2003). Self-esteem is an important dimension affecting an individual's learning education, yet among studies relating exam anxiety and self-esteem (Ünal, 2006; Başoğlu, 2007; Kabalcı, 2008; Erözkan, 2009), no research exists to explore this dynamic within students of music testing for teaching positions. The nature of these examinations requires particular attention to test anxiety and self-esteem. While a high level of exam anxiety may cause conditions that prevent playing an instrument physically- trembling of hands, sweating, chills, increased heart rate, nervousness, "cotton-mouth", or muscle strain- it may also create mental and emotional barriers including absentmindedness, inability to transfer, trouble in attention and focus, negative self-perception, restlessness, and hopelessness (Köknel, 1982; Kuyucu, 2001). These barriers may adversely affect the performance of music teacher candidates during exams and decrease their success in playing the instrument. Candidates for music teaching positions are expected to perform successfully in classroom settings and in events such as concerts after graduation. Furthermore, the path to becoming a qualified music instructor is largely determined by performance in exams. Moreover, music teachers tasked with educating other individuals are expected to maintain a high level of self-esteem. The aim of this study on exam anxiety and self-esteem of music teacher candidates is to develop a guide for students of music to better control anxiety and strengthen self-esteem. In this

study, then, exam anxiety of music students seeking teaching positions, success in instrument courses, and self-esteem are examined.

In the study, relational model was used in order to determine the relationship among the exam anxiety, success in instrument instruction courses, and self-esteem. The sample of the study is composed of third grade (n=36) and fourth grade (n=30) students studying at Marmara University AEF Music Teaching in the 2008-2009 academic year. Data was gathered from the Exam Anxiety Inventory, Rosenberg Self-Esteem Scale, Personal Information Form and students' exam scores in instrument instruction courses. Pearson Product-Moment Correlation Coefficient analyses were conducted in the study in order to determine the relationship among the three variables. To test the effect of gender, grade and school graduated from, a Mann-Whitney U analysis, a non-parametric technique for groups with non-normal distribution and less than 30 subjects, was performed.

According to the results of this study, a significant negative relationship (.01) exists between music students' exam anxiety and scores in instrument classes and between exam anxiety levels and those of self-esteem. No significant relationship was found between the student's self-esteem scores, those of instrument classes and exam anxiety and the variables of gender, grade and type of school graduated.

In line with the results of this study, as the level of exam anxiety of music teacher candidates decreases, their success in instrument education increases. High levels of anxiety during exams, where instrument performances of the students are assessed, results in some physiological, behavioral and cognitive barriers (Erkan, 1994). The loss of performance that follows these barriers, depending on the level of anxiety, adversely affects students' scores and thus success. This study found such a negative relationship- between exam anxiety and success of students in instrument courses, demonstrating the real affect anxiety has on student success in seeking music teaching positions. No significant relationship could be found between music students' self-esteem and exam scores. Accordingly, it can be said that other variables are relational to self-esteem and exam scores of the research group.

A significant relationship was found between self-esteem and exam anxiety of the music teacher candidates. As the students' self-esteem rises, their exam anxiety level decreases. Furthermore, age can vary the results of exam anxiety in terms of gender, as gender was not found to affect the level of exam anxiety.

Within the framework of these results, in order to reduce the level of exam anxiety experienced by music students during their exams for teaching positions, universities should provide psychological consulting services and academic staff should be prepared to mentor students regarding this issue. Students could also be given opportunities to perform at a concert or similar settings in order to

reduce anxiety that may arise for exam performances. Finally, further studies should expand to a broader sample group and explore other variables in regard to exam anxiety.